

Muistio

19.10.2023

VN/23234/2023
VN/23234/2023-MMM-24

Lainsäädäntöneuvos Outi Kumpuvaara
Neuvotteleva virkamies Kaisa Pirkola

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Maa- ja metsätalousministeriön muistio 48/2023 vp hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi metsityksen määräaikaisesta tukemisesta annetun lain 6 ja 29 §:n muuttamisesta

Joutoalueiden metsittämistä koskevan tukijärjestelmän tausta

Laki metsityksen määräaikaisesta tukemisesta (1114/2020, jäljempänä metsitystukilaki) tuli voimaan 1.1.2021 ja on voimassa 31.12.2023 saakka. Laissa säädetään harkinnanvaraisesta tuesta, jonka avulla voidaan metsittää jouto-alueita, kuten maatalouskäytön ulkopuolelle jääneitä peltolohkoja ja turvetuotannosta poistuneita alueita. Metsitystuki on myönnetty Euroopan komission asetuksen (EY) N:o 1407/2013 (jäljempänä yleinen de minimis -asetus) mukaisena vähämerkityksisenä tukena. Lain voimassaolon määräaikaisuuden syynä on voimassaolevan yleisen de minimis -asetuksen soveltamisajan päättyminen vuoden 2023 lopussa.

Metsitystuki on muodostunut kiinteästä kustannuskorvauksesta ja hoitopalkkiosta. Hoitopalkkio maksetaan toisena ja kahdeksantena vuotena metsittämisen jälkeen, mistä säädetään metsitystukilain 16 §:ssä. Lain 8 §:ssä säädetään metsityselvoitteesta, mikä tarkoittaa, että tuensaaja sitoutuu huolehtimaan metsitetyn alueen taimikkovaiheen hoidosta ja säilyttämään alueen metsämaana. Metsityselvoite kestää kymmenen vuotta.

Metsitystuen myöntämisen edellytyksenä on muun muassa se, että alue on metsänkasvatukseen sopiva ja yksityisessä omistuksessa. Lisäksi metsitettävän alueen on oltava yhtenäinen ja vähintään 0,5 hehtaarin suuruinen. Tukea myönnettäessä otetaan huomioon muun muassa luonnon monimuotoisuus, maaseutumaisema, vesitalous ja kaavarajoitteet. Metsäkeskus pyytää näistä seikoista ELY-keskukselta lausunnon ennen tukipäätöksen tekoa. Tukea ei esimerkiksi myönnetä ympäristö- ja luontoarvoiltaan merkittävien alueiden, kuten niittyjen, ahojen, ketojen tai hakamaiden metsittämiseen. Aktiivisessa viljelykäytössä olevia pelloja ei ole tarkoitus metsittää, joten metsitystuen ehtona on ollut, että peltoalalle ei ole haettu maatalouden tukia. Lokakuun 2023 alkuun mennessä tukijärjestelmästä on tehty myönteisiä tukipäätöksiä yhteensä 5 320 hehtaarin alalle. Tukiehtojen mukaan työt voi aloittaa vasta tukipäätöksen saamisen jälkeen. Tukipäätöksen jälkeen aikaa työn toteuttamiselle on seuraavan toisen kalenterivuoden loppuun.

Metsitystukijärjestelmän päätyminen

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman liitteen B mukaan ”*Luovutaan joutoalueiden metsitykseen myönnettävästä tuesta (hoitopalkkiot jatkuvat aiemmin tehdyissä metsityksissä vuoteen 2033)*” (liite B, s. 230). Hallituksen esityksen tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti varmistaa, että voimassaolevan lain nojalla myönnettyihin tukiiin liittyvät maksatukset jatkuisivat. Samoin tavoitteena on tuensaajia koskevan metsityselvoitteen jatkuminen siirtymävaiheen ajan.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi metsitystukilakia (1114/2020). Esityksessä säädettäisiin tukijärjestelmän päättymiseen liittyvästä siirtymävaiheesta. Voimassa oleva metsitystukilaki on voimassa vuoden 2023 loppuun saakka. Myönnettyyn metsitystukeen liittyvistä velvoitteista ja tuen maksatuksista johtuen lain voimassaoloa ehdotetaan jatkettavaksi, kunnes lain nojalla myönnettyt tuet on maksettu ja tuensaajia koskeva metsityselvoite päättynyt. Lain voimassaoloa jatkettaisiin näin ollen vuoden 2038 loppuun saakka. Tämän johdosta lain 29 §:ää, jossa säädetään voimaantulosta, ehdotetaan muutettavaksi. Tukeen liittyviä hoitopalkkioita voi tulla maksuun vielä vuonna 2037.

On tarkoituksenmukaista, että myös metsityselvoitetta koskeva sääntely olisi voimassa siihen saakka, kunnes tukeen liittyvät tuensaajien metsityselvoitteet ovat päättyneet. Kun otetaan huomioon, että kymmenen vuotta kestävä metsityselvoite katsotaan alkavaksi toteutusilmoituksen toimittamisesta, tulisi lain olla voimassa vuoden 2038 loppuun saakka. Lain voimassaolo selkeyttää esimerkiksi velvoitteisiin liittyvien Suomen metsäkeskuksen, Ruokaviraston ja maa- ja metsätalousministeriön valvontatehtävien voimassaoloa.

Lain 29 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi myös, että metsitystukea voitaisiin hakea vain vuoden 2023 loppuun saakka. Samoin säädettäisiin, että metsitystukea voidaan myöntää vain kesäkuun 2024 loppuun saakka. Tämä käytännössä vastaisi voimassaolevan lain sääntelyä. Metsitystukilain määräaikaisuuden taustalla on EU:n valtiotukisääntely ja yleisen de minimis -asetuksen soveltamisajan päättymisen vuoden 2023 lopussa. Kyseisen asetuksen 7 artiklan 4 kohdan mukaan asetuksen voimassaolon päättyessä vähämerkityksistä tukea koskeviin ohjelmiin, jotka täyttävät tämän asetuksen edellytykset, sovelletaan tätä asetusta edelleen kuuden kuukauden ajan. Näin ollen yleisen de minimis -asetuksen säännökset mahdollistavat ehdotetun menettelyn eli tuen myöntämisen vielä kesäkuun loppuun 2024 saakka.

Lain 29 §:ssä säädettäisiin myös, että hakemukset, joita ei ole käsitelty kesäkuun 2024 loppuun mennessä, raukeavat. Koska yleisessä de minimis -asetuksessa rajataan sen soveltaminen asetuksen voimassaolon päättyessä kuuteen kuukauteen, ei tähän liittyen ole kansallista liikkumavaraa vaan metsitystukipäätöksiä ei voida voimassaolevan yleisen de minimis -asetuksen nojalla enää kesäkuun 2024 jälkeen tehdä. Lisäksi pykälässä säädettäisiin takaisinperintää koskevan sääntelyn siirtymävaiheesta. Samoin säädettäisiin, että metsitystukien kaikkien erien tulee olla maksettuina viimeistään 31.12.2037.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös lain 6 §:ää. Pykälään tehtäisiin tekninen täsmennys. Voimassa olevassa laissa oleva viittaus maankäyttö- ja rakennuslakiin (132/1999) muutettaisiin viittaukseksi alueidenkäyttölakiin. Lain nimike on muutettu maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta annetulla lailla (752/2023), joka tulee voimaan 1.1.2025. Näin ollen kyseinen tekninen täsmennys metsitystukilakiin tulisi voimaan vasta 1.1.2025, mistä säädettäisiin voimaantulosäännöksessä.

Koska metsitystukilain voimassaolo päättyy 31.12.2023, tulisi lainmuutoksen tulla voimaan viimeistään 31.12.2023. Myös metsitystukilain nojalla annettuja asetuksia on tarkoitus muuttaa niin, että niiden voimassaoloa vastaavalla tavalla jatkettaisiin.

Vaikutukset

Esityksen vaikutukset liittyisivät erityisesti valtiontalouteen. Lakiehdotuksen mukainen rahoitus on harkinnanvaraista ja metsitystukea rahoitettaisiin valtion talousarviossa vuosittain käytettävissä olevan määrärahan puitteissa. Tukijärjestelmän määrärahan tarve perustuu tukipäätöksiin, jotka on tehty ja tehdään Suomen metsäkeskukseen vuoden 2023 loppuun mennessä saapuneiden hakemusten perusteella, eli tukijärjestelmän päättymisen myötä määrärahan tarve vähenee ja lopulta päättyy. Vuoden 2024 talousarviossa tukijärjestelmälle esitetään määrärahaa 3,490 milj. euroa. Vuodelle 2024 ei esitettäisi enää uutta myöntämisvaltuutta, mutta esitetään uusittavaksi vuodelta 2023 käyttämättä jäänyt valtuus, jotta 31.12.2023 vireillä olleista hakemuksista voidaan tehdä tukipäätöksiä kesäkuun loppuun 2024 saakka. Vuonna 2023 myöntämisvaltuutta on käytettävissä yhteensä 8,2 milj. euroa. Tämän hetkinen arvio on, että vuonna 2025 määrärahan tarve olisi noin 2,5 milj. euroa, vuonna 2026 noin 2,0 milj. euroa ja vuonna 2027 noin 1,8 milj. euroa.

Liitteet

Jakelu Maa- ja metsätalousvaliokunta

Tiedoksi